

Arheološka baština Zapolja

Današnje naselje Zapolje smješteno je na istočnome dijelu novogradiškog kraja. Povijesni izvori prvi put spominju ga 1258. kao posjed u rukama plemićkoga roda Borića bana Krajem XIII. i u XIV. st. njime je zagospodarila plemićka i kasnije vladarska obitelj, koja je prema nazivu toga posjeda, odnosno utvrde uzela ime Zapolja. Uspon obitelji započinje s Emerikom ili Mirkom, hrvatsko-slavonskim banom, a vrhunac doživljava za Ivana Zapolje koji je 1526. bio u Stolnom Biogradu krunjen za ugarskoga kralja, a kojega je sabor Kraljevine Slavonije u Dubravi (Čazma) izabrao 1527. i za svoga kralja. Budući da je sabor Kraljevine Hrvatske i Dalmacije na svome zasjedanju u Cetingradu pet dana ranije izabrao Ferdinanda I. Habsburškog za svog kralja, izbio je prijestolni rat za kojeg su Osmanlije prije 1537. godine osvojili Zapolje. Povijesni trag na području posjeda plemića Zapoljskih, uz toponima sela danas je stara crkva sv. Nikole (romaničko-gotička) smještena sjeverno do današnjeg groblja. Samo neki mještani znaju da pored crkve u selu na prošlost podsjeća i lokalitet Gradina, Adžamovci- Gradina, mogući ostaci plemićkoga grada Zapolja. Važno je istaknuti kako je na Lazinevoj karti Ugarske iz 1556. plemićki grad Zapolje prikazan kao značajan obrambeni složeniji kompleks sastavljen od branič kule i bedema. Uz znane povijesne izvore novijim terenskim pregledima i arheološkim istraživanjima otkriveni su nalazi iz prapovijesnog razdoblja (nekropola iz kasnog brončanog doba) antički lokalitet s dosta građevnog materijala te ostaci naselja iz razdoblja razvijenog i kasnog srednjeg vijeka.

Cilj izložbe je iznijeti nove spoznaje o arheološkoj baštini koja ima kontinuitet od prapovijesti pa sve do kraja kasnog srednjeg vijeka. Ističemo kako arheološka baština naselja Zapolje koje nikad dosada nije predloženo javnosti. Izložba bi nakon održavanja u muzeju bila predstavljena u OŠ u Adžamovcima koja je na prostoru nekadašnjeg znamenitog srednjovjekovnog posjeda kao dio privremenog postava o povijesnici kraja. Pored toga bi se održala radionica ” Zapisu prošlosti Zapolja” gdje bi pripremni dio odradili profesori zemljopisa i povijesti, a terenski arheolog zajedno s njima i učenicima.